

TORONTÁI

Ára: **75** para
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Vel Bečkerek, Obiljeva (Zápolya) u.1
Telefonszámok:
Szerkesztőség 281 Kiadóhivatal 21
Sürgőnycim: Torontál, Veliki Bečkerek

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP

Felelős szerkesztő:
Dr. MARA JENŐ

Az előfizetés ára:
Egész évre . 180 D | Negyedévre . 45 D
Félévre . . . 90 D | Havonta . . . 15 D
Hirdetések díjazás szerint
Megjelenik naponta délben

Ára: **75** para

A délszerbiai törökök optálási határideje.

A horvát blokk képviselője Beogradban.

— Beogradi tudósítónk jelentése. —

Beograd, nov. 21.

Vilovity és Omerovity muzulmán miniszterek tegnap délután fölkeresték Pasity miniszterelnököt, akinek az új agrárreformtörvény meghozatalát illetően javaslatot tettek. Ugyanekkor közölték a miniszterelnökkel, hogy az állampolgárságra vonatkozó törvénnyel sincsenek megelégedve, miután a törvény a délszerbiai muzulmánoknak három évi időt szab ki a török állampolgárságra való optálás céljára. Ugyanis mindazokat, akik ezen idő alatt Törökország javára optálnak, törlik a választói névjegyzékből, nem teljesíthetnek katonai szolgálatot és fegyvergyakorlathoz sem kapnak behívót. Pasity miniszterelnök a kormány nevében kijelentette, hogy a kivándorlásokat Törökországba meg fogja könnyíteni.

Surmin Gyura, a horvát blokk képviselője tegnap Beogradba érkezett, hogy tájékozást szerezzen, mennyiben változott meg a politikai helyzet azóta, hogy Drinkovity dr. és hívei a parlamenti ellenzék és a kormányzópártok balszárnyával Beogradban tárgyalásokat folytattak. Surmin az összes ellenzéki pártok vezéréivel lépett érintkezésbe és állítólag Ribár dr. volt házelnökkel is tanácskozott. Ezzel kapcsolatban az a hír terjedt el a parlamenti körökben, hogy Radity Stevan a Frank-párti képviselőket végleg ki akarja zárni a horvát blokkból, miután azok a Beogradba való jövetelt ellenzik.

Az optálási határidő meghosszabbítása.

Beograd, nov. 21.

A magyar kormány javaslatot tett az SHS állam kormányának, hogy az optálási határidőt tolják ki öt évre. A javaslat szerint mindazok, akik optáltak, azon idő alatt, amíg ki nem vándorolnak, továbbra is élvezik annak az államnak a politikai jogait, ahol tartózkodnak. Az SHS kormány állítólag beleegyezett abba, hogy az optálási határidő az 1923. év végéig halasztassék.

Az új lakástörvény előre veti árnyékát.

— A „Torontál” beogradi munkatársának telefonjelentése. —

Beograd, nov. 21.

A szociálpolitikai minisztériumban lázasan dolgoznak az új lakástörvény végrehajtási utasításának elkészítésén. A tervezet kidolgozásának munkájánál a minisztérium az érdekelt szervezetek véleményét is figyelembe veszi. Beavatott körökben úgy tudják, hogy a kidolgozás alatt álló utasítás teljesen különbözik a mostanitól, miután a megváltozott viszonyok folytán az egyes rendelkezések lényeges módosítást szenvedtek.

Az új utasítás igen komplikált

és ezért a szakértők nagyrésze ellenzi annak kiadását. A lakók szövetsége máris azt követeli, hogy 1923. év január elsejétől egy olyan szerv létesítendő, amely a lakbérket ellenőrizzé, miután enélkül a lakók teljesen kilemnének szolgáltatva a lakásadók önkényének. A lakók szövetsége ezenkívül elhatározta, hogy december harmadikán az ország minden részében üléseket tartat, amelyen tárgyalás alá kerül az új lakástörvény életbeléptetése által bekövetkező állapot.

Európa romlása magával rántja a világot.

— A „Torontál” tudósítójának távirata. —

London, nov. 21.

Clynes, az angol munkáspárt vezére a párisi „Matin” munkatársának az angol munkáspárt programjáról nyilatkozott. Az angol munkáspárt az engedékenységet elveti vallja. Arra úgy sincs remény, hogy Franciaország és Belgium Németországtól megkapja azt, amit követelnek. Olyan megoldást

kellene teremteni, amelyhez Németország is hozzájárulhatna. A rajnai megszálló csapatokat vissza kell vonni, ami megkönnyebbülést hozna.

Hogyha a jóvátétel eddigi medrében tovább folyik, Európa ipari, pénzügyi és gazdasági összeomlása elkerülhetetlen és ez magával rántja az egész világot.

A lausannei konferencia megnyitása.

Lausanne, nov. 21.

Tegnap délután fél négy órakor hivatalosan megnyitották a konferenciát. A megnyitó beszédet Hass szövetségi elnök mondta. Utána Curzon, majd Izmed, pasa beszélt.

Az orosz küldöttség tegnap estig még nem érkezett meg. Valószínű, hogy a szovjetdelegáció tagjai csak ma jönnek meg Lausanneba.

Lausanne, nov. 21.

Az első tanácskozásokról kiadott kommuniké szerint a szövetségesek elhatározták, hogy a konferencián tárgyalandó ügyeket igazságos barátsággal kezelik és mint egyenlő tárgyaló felek intézik el azokat.

Mussolini a sajtó képviselői előtt kijelentette, hogy ha a konferencia kudarcot vall, az entente megsemmisül. Az angol memorandumra vonatkozólag azt mondta, hogy a memorandum nem fedi mindig az olasz érdekeket.

TŐZSDE

November 21.

Beograd. A tőzsde ünnep miatt zárva

Zürich. (Zárlat.) Devizák: Berlin 0081250, Hollandia 210-40, Newyork 533, London 2397, Páris 3970, Milano 2515, Prága 1675, Budapest 02225, Zagreb 210, Bukarest

345, Varsó 000350, Wien 00073, Osztrák bélyegzett 00075.

Budapest. (Zárlat.) Valuták: Napoleon 8800, Dinár 3520-3680, Lei 1550-1650, Font 10700-11000, Hollandi forint 930-940, Márka 40-45, Sokol 7550-7950, Leva 1750-1850, Lengyel márka 3575-1675, Svájci frank 440-455.

Devizák: Wien 335-345, Osztrák korona 330-345.

Az új német kormány.

A „Torontál” tudósítójának távirata.

Berlin, nov. 21.

Beavatott körök szerint Cuno kabinete valószínűleg a következőképpen alakul meg:

Külügy: Stahner, belügy: Schwandter, pénzügy: Hermes (centrum-pártiak), gazdasági: Sorge (néppárt tagja), kincstári: Heinrich, posta: Stengl, közlekedésügyi: Gröner (demokrata-párt), hadügy: Gessler, élelmezési: Heim (bajor néppárt) vagy Redethge, igazságügyi: Heinze (német néppárt), kereskedelmi: Hanone.

A végleges listát holnap állapítják meg.

Berlin, nov. 21.

Cuno, a kormányalakítással megbízott elnök a nemzetgyűlésen csütörtökön bemutatja a kormányát és egyben nyilatkozik a programjáról. A szociáldemokraták a kormánnyal szemben tanúsítandó magatartásukról szombaton határoznak.

Az angol ellenzék új vezére.

A „Torontál” tudósítójának távirata.

London, nov. 21.

Az alsóház ülésének legérdekesebb mozzanata, hogy az ellenzék vezetését Clynes, a munkáspárt vezére vette át. Eddig Asquit volt a disszidensek vezetője, aki azonban erről a tisztségéről lemondott.

Lloyd George a mai alsóházi ülésen nem jelent meg.

Poincaré a Ruhr-vidéket meg akarja szállni.

A „Torontál” tudósítójának távirata.

Páris, nov. 21.

Politikai körökben úgy tudják, hogy Bergmann német államtitkár a német nagyipar nevében új jóvátételi kibontakozási tervet állított össze. A terv szerint Németország végleg megmenekülne a husz milliárd aranymárka megfizetésének a kötelezettsége alól. A rajnai tartomány a megszállás alól feloldandó. Németország a világháborúban megkapja a legtöbb kedvezményt.

Beavatott helyen kétségesnek tartják, hogy Poincaré hajlandó lesz ezen az alapon tárgyalni. Poincaré ugyanis nemcsak hogy nem mond le a rajnai tartomány megszállásáról, hanem Brüsszelben még a Ruhrvidék megszállását is követelni fogja.

Az orosz monarchisták hűséget fogadtak a Romanov-háznak.

A „Torontál” tudósítójának távirata.

Berlin, nov. 21.

Az orosz monarchisták Wiesbadenben értekezletet tartottak, amelyen a Romanov-háznak hűséget fogadtak. Az értekezleten Ciril Nikolaj nagyherceget éltették, mint a rekonstruálandó orosz monarchia fejét. Az értekezlet után disztrakoma volt. Nikolaj hercegnek üdvözlő táviratot küldtek.

Az angolok védik a háremet!

Konstantinápoly, nov. 21.

A Havas-ügynökség éresülése szerint Mohamed szultán elmenekülése után a zürzavaros helyzetben a szultán eselése átértékelte a kemalistákhoz. A szultán, elutazása előtt levelet intézett Harrington angol tábornokhoz és arra kéri, vegye védelmébe a családját és háremét.

A becskerei „fából-vaskarika” színház.

Becskekerek, nov. 22.

Az utóbbi időkben sokat foglalkoztak a lapok a becskerei műkedvelők szereplésével. Miután most a beogradi Vreme egy kultuszminiszteri rendeletről is tud már, mélyen a becskerei műkedvelők szintársulatát beszűntette a kormány, érdemesnek tartjuk mi is foglalkozni az ügygel.

A becskerei állandó színház terve a „Bácsmezei Napló” riporterének a fejében született meg. Seholy és soha erről szó nem volt és nem is lehetett, miután a Becskereken színészkedő műkedvelők mindegyike más foglalkozásu ember, aki nappal irodában, gyárban, műhelyben dolgozik a kenyérért, a megélhetésért, — és akiknek egyike sem hivatásos színész — este pedig színészkedik, próbákra jár a kultura iránti szeretetből.

Már most ebből automatikusan következik, hogy ezek a műkedvelők, seholva másolva nem mehetnek vendégszerepelni, propagandát csinálni, ahogy ezt a „Politika” és „Vreme” tudni véli. Mert egyetlen egy munkaadó sem lesz hajlandó alkalmazottait azért fizetni, hogy azok az ő pénzén más városban színelőadásokat rendezzenek.

Ilyen naivul elképzelni a dolgot csak úgy lehet, ha az újságíró rosszindulatú avagy nem gondolkodik.

A beogradi lapoknak kirohanásai az állítólagos magyar szintársulat ellen annál komikusabbak, mert egy kellemetlen feladatot elé állítják a kultuszminisztert: Meg kell szüntetnie egy szintársulatot, mely sohasem létezett és nem is létezik. Az újságok tenorja az állítólagos színészársaság ügyében tulajdonképpen mélyen megbántja a Vajdaság tisztviselőit és rendőrhatalóságait, mert feltételezi róluk, hogy ilyen propaganda társulat működését megtörték és annak működéséről felsőbb helyen jelentést nem tettek.

Gyilkosság Rogendorfban.

— A „Torontál” tudósítójától. —

Becskekerek, nov. 21.

A szomszédos Rogendorf községben ma délelőtt gyilkosság történt. Popovity Ozran rogendorfi földműves revolverrel lelőtte Dáin Nikola nevű földművestársát. Dáin sérülése folytán néhány perc múlva beállott a halál.

Igy szól az ügyészséghez érkezett jelentés, amelyet Rogendorf község küldött be Becskerekre. Az ügyészség ennyit tud a gyilkosságról, de egyelőre nem is kíváncsi többre. Nincs is szükség reá. Elrendeli a boncolást, bekisérteti a tettest — s ezzel eleget tett kötelességének.

Az újságíró azonban nem elégedhet meg ennyivel. Hanem ilyenkor tovább szimatol, hogy megtudja a mellékkörülményeket, amelyek közbejátszottak vagy befolyásolták az eseményt. Érdekesek lehetnek azok kivül a gyilkosság szereplői, sze-

mélyi és vagyoni állapotai. És főképpen az ok, ami miatt a tragédia megtörtént.

Ilyenkor felszoktuk hívni az illető község csendőrségét, hogy a legilletékesbb helyről kaphassunk hiteltérdemlő adatokat. Ezuttal is ezt akartuk. Hiába kértük azonban Rogendorft, ahol eseményünk lejátszódott, nem kaptunk telefonkapcsolást, mert a község egyetlen telefonja, amely a község házában van felszerelve, rossz. Kértük másodsor, ugyanaz a felelet. Több-szöri sürgetésünkre kijelentették a becskerei központban, hogy még ma kijavítják. Mindenesetre elragadó megnyugtatás, de nem részünkre, mert mi, akik sulyt helyezünk a gyors hírszolgálatra, kénytelenek vagyunk belátni, hogy a posta felülmul minket, persze nem gyorsaság tekintetében.

Beogradi kollégáinknak ajánlatos lett volna, ha magukat előbb informáltatták volna a vajdasági állapotokról. Akkor például volna fogalmuk arról, hogy színiügyi bizottság is létezik a világon, a rendőrhatalóság is képviselve van az előadásokon stb. stb. Hogy pedig itt külföldi színészek mint lovászok, suszterek és cipőfelsőrészkesztők „titokban” telepedhessenek le — ezt a tényt az a beogradi újságíró valahol olvashatta talán Sir Baben-Pawel emlékirataiban a kémkedésről, de ezek itt a mi vidékünkön, nem igen fordulnak elő, egyrészt rendőrségünk kitűnő, másrészt pl. Góth vagy Rátkay tudja fene mér, de inkább színész a Vigben vagy az Uniónál, mint suszter Becskerekben. Az egész nagy port felvert ügy arra vezethető vissza, hogy a B. N. riportere egy szép színes riportot akart írni Becskerek kulturéletéről és esze ágába sem jutott bizonyosan, hogy az ő részben „hasból” írt dolgozatáért egyes sajtóorganumok így felfognak jajdulni.

A becskerei műkedvelőknek — sajnos — nincsen elég pénzük arra, hogy darabokat vegyenek, nem-hogy családi kirándulásokat tervezzenek más városba.

Elmég esedett a borbélymunkások mozgalma.

A munkaadók elutasítják a követeléseket. — Valószínűleg kítör a sztrájk.

— A „Torontál” tudósítójától. —

Becskekerek, nov. 22.

A napokban, rövid hír keretében megírta a „Torontál”, hogy a becskerei borbély- és fodrászsegédek bérmozgalomra készülődnek, mert a jelenlegi fizetésnek nevezett éhbér mellett képtelenek megélni. A munkások közül a borbélyoknak volt a legrosszabb soruk, annak dacára, hogy a törvényileg szabályozott nyolc óra helyett 12, sőt tizen-négy órán át dolgoztak, olyan bért kaptak, hogy tisztességes uton beszerzendő ruhára, cipőre távolról sem tellett. A fiatal segédek közül,

hogy többet ne említsünk, igen soknak husz-harminc dinár havifizetése volt a lakáson és ellátáson kívül s ennél nem sokkal kedvezőbb helyzetben tengődtek az idősebb munkások.

Most, hogy egységes szervezetbe tömörültek az öntudatra ébredt borbély- és fodrászmunkások, jogos bérkövetelésekkel állottak elő. Szombaton terjesztették elő ebbeli kérésüket. Az új fizetési tarifa szerint a borbélymunkások három csoportba oszlanak. Az I. csoportba tartoznak azok, akiknek havifizetésük a 35 dinárt nem haladta túl, ezek részére most száz dinár havi bért követelnek, azonkívül teljes ellátást és lakást. A II. osztályba a 35–50 dinár közötti fizetéssel alkalmazott egyének kerültek kétszázötven dinár, ellátás és lakás díjazással. Végül a harmadik csoport alkalmazottjainak, akiknek eddigi bértük 50–100 dinár között mozgott, a jövőben háromszáz dinárt kérnek, természetesen teljes ellátással és lakással. Azoknak fizetése, akik nem kapnak természetbenit, hétszáz-kilencszáz dinár.

A másik fontos követelés a munkaidő betartása, amittől szintugy nem tángítanak, mint a bérrendezés kérdéséről. A nyolc óras munkaidőn kívül azt is kívánják, hogy vasárnap délelőtt nyitva lehessenek ugyan az üzletek, de ehelyett hétfőn délután zárva tartsák az üzleteket.

A munkaadók hétfőn délután 3 órakor ülést tartottak, a segédek követelése ügyében, a gyűlés azonban hosszú vita után teljesen eredménytelenül oszlott szét.

Az alkalmazottak kedden este fél nyolc órára a Munkás-Otthonba újabb értekezletet hívtak össze. Valószínű, hogy ha csak a munkaadók nem engednek merev elutasító magatartásukból — rövidesen kítör a sztrájk.

HIREK

Házasság. Okolisan Veronka és Sepsey István folyó hó 23-án d. u. fél 3 órakor a debeljacsa ref. templomban házasságot kötnek. (Mindenkülön értesítés helyett).

A szerb-román határmegállapító bizottság újból megkezdte a működését. A szerb-román határmegállapító bizottság Miatovity bánati képviselőt, a bizottság tagját tegnap táviratilag Bela Crkvára hívta, miután a bizottság működését újból megkezdte.

Kemal

pasa a félhold népének a hírét a világrőldeklődés középpontjába emelte. A törökök a csatákon leggyűrtek a görögöket, behatoltak a tilosba, lassan, de biztosan visszaveszik, amit elszedtek tőlük, az ősi alkotmányt fölborították, a szultánt, aki az angolokkal paktált, elkergették, a szultán családját és háremét szétszörták és egyelőre bár csak a papiroson, jegyzékekkel és előszóval vivják a további harcukat az angolokkal, a franciákkal, az olaszokkal és a többi hatalmaságokkal. Igazi fenyegetések, amelyek úgy látszik senki sem bír. Most a lausannei konferencián próbálják meg a szövetségesek, hátha megtudják őket fékezni. Magunk közt legyen mondva, sok jó eredményt ettől sem remélek. Ezt abból következtetem, hogy a konferencián résztvevő delegáció feje Izmed pasa, amikor hallotta, hogy a szövetségesek, a keleti kérdést illetőleg megegyeztek, — gunyosan nevetve kijelentette: „Szép, szép! A szövetségesek megegyeztek. De azt szeretném tudni, törődik-e valaki azzal, hogy mi egyetértünk-e a szövetségesekkel?! Konok és ravasz fiúk azok a kemalisták. A szövetségesek törököket fogtak, akik nem engedelmeskednek a tanár bácsiknak. A tanár bácsik pedig tehetetlenségükben kénytelenek lesznek az összes vonalokon tért engedni. Pedig volna egy mód, amivel sikeresen fel lehetne lépni a kemalisták ellen. Hogyha engem, mint előkelő idegent meghívnanak, finom kis javaslatot tennék. Azt ajánlanám, hogy a szövetségesek bővítsék ki a társaságukat. Lépjenek szövetségre, lépjenek érintkezésbe a mostani és a közelmúlt szultán háremjainak a hölgyeivel és azok hozzátartozóival. Ezek száma, ha nem csalódom, egy légiót adna. Biztassák fel őket, kezdjék meg az akciót a kemalisták ellen, akik fönkretegették kényelmes, nyugodt, fényes egzisztenciájukat. A nők, ha akarják, mindent keresztül tudnak vinni. A győzelem biztos.

Ezt javasolnám, ha meghívnanak a szövetségesek a konferenciához, az ebédekhez, a vacsorákhoz és a többi, a tanácskozással kapcsolatos jókhoz. De ha nem hívnak, nem vagyok bolond, hogy ingyen huzzam ki őket abból a csávából, amibe a kemalistákkal keveredtek.

T.

Clemenceau Amerikában. Clemenceau és Wilson táviratot váltottak egymással. Wilson örömmel üdvözölte Clemenceaut, mint Franciaország megmentőjét.

A bi-
kozó t
Marko
ter eg
amely
védeke
bizotts
illetve
javasla

A es
iránt f
deklóde
első ily
berende
nyára
válogat
táncoln

Zagre
jai Be
devizad
Beograd
Velisza
Matei e
pénzint
a valy
a deviz
vonatko

Besz
magyar
hiány
korlátoz
ismét ne
Subotica
hétfő es
zett meg

Sulyos
ellen. M
Milasino
ügyész
mal val
latot me
dovdan
megállap
zökkel v
vizsgálat
házi és
fel. A t
tárnak
vagon te
vel állam
évre elít
barátai
torokat
szoba bu
fogházba
küldte a
tengerit
és ezekne

Bomb
ellen. Lo
legforgal
katonai
letet köv
autókból
utcaon or
forgalom
a földre
cai kareb
A tamadó

Letartoz
jelentik:
tartóztat
sági szü
aki Dzsor
betört és
szökött.
tatás sorá
lapot talá
Dzsombol
a kávéház
keresi a k
sombori u
lították.

* Linole
szintén st
lönféle kü
let érkeze
házába, V
saját háza

A bírák és az ügyvédekre vonatkozó törvényjavaslat átdolgozása. Markovity dr. igazságügyi miniszter egy új bizottságot rendelt ki, amelynek feladata a bírák és ügyvédekre vonatkozó, a törvényhozó bizottság szekciójával által elvetett, illetve a miniszter által visszavont javaslatot teljesen átdolgozni.

A esütörtöki esokoládé délután iránt általános a városban az érdeklődés, mert hiszen ez a szezon első ilyenmü rendezése. A csinosan berendezett bar helyisége bizonyára tömve lesz a helyesen összeválogatott műsort hallgatni vágyó, táncolni szerető publikummal.

Zagrebi pénzügyi megbízottjai Beogradban. Plavsity Dusan devizadiktátor meghívására tegnap Beogradba érkeztek Surljuga Edo, Veliszavljevity Gyoka, Herczog Matei és Kosztrenity Jovan zagrebi pénzügyi megbízottak, akikkel a valutaviszonyok rendezésére és a deviza- és valutakereskedelemre vonatkozólag folytat tárgyalásokat.

Beszüntetett személyvonat. A magyar államvasutaknál a szénhiány miatt elrendelt forgalomkorlátozás folytán hétfőtől kezdve ismét nem közlekedik Budapest és Subotica között személyvonat. A hétfő esti vonat már nem is érkezett meg.

Sulyos vádak a panesevoi ügyész ellen. Megírta a „Torontál”, hogy Milasinovity Bogdan panesevoi ügyész ellen, hivatalos hatalommal való visszaélés címén vizsgálatot indítottak. A novisadi „Vidovdan” közlése szerint a vizsgálat megállapításai alapján a következőkkel vádolják Milasinovityt: A vizsgálati foglyokat saját céljaira házi és kerti munkára használta fel. A fogházat kereskedelmi raktárnak használta, állandóan több ragon tengeri raktározatot el, amivel állandóan kereskedett. A több évre elítelt rabokkal a maga és barátai részére szőnyeget és butorokat készített. Összesen husz szoba butort csináltatott velük. A fogházban lévő gonosztevőket kiküldte a falvakba, hogy részére tengerit és gabonát vásároljanak és ezeknek jutalmat adott.

Bombamerénylet katonai autók ellen. Londondból jelentik: Dublin legforgalmasabb városrészében két katonai autó ellen bombamerényletet követtek el. A katonák az autókba a támadókra tüzeltek. Az utcán óriási pánik keletkezett. A forgalom megakadt. A járókelők a földre vetették magukat. Az utcai harcban többen megsebesültek. A támadók elmenekültek.

Letartóztatott betörő. Somborból jelentik: A sombori rendőrség letartóztatta Haumann József hód-sági születésű 24 éves órásségét, aki Dzsomboljon egy ékszerüzletbe betört és zsákmányával Somborba szökött. A lakásán tartott házkutatás során több télikabátot és kalapot találtak, amit Beeskereken, Dzsomboljon és Suboticán lopott a kávéházakban. A rendőrség most keresi a károsultakat. Haumann a sombori ügyészség fogházába szállították.

* Linoleum, viaszkosvász, ugy-szintén strucpamut, valamint különféle kötőpamutokban nagy készlet érkezett Bukovác István áruháza, Veliki Beeskerek, Fötér, saját házában.

Az entente elismeri az angorai kormányt Konstantinápolyban.

— A „Torontál” tudósítójának távirata. —

London, nov. 21.

A szövetséges főmegbízottak megállapodtak Rifat pasával, Konstantinápoly kormányzójával, hogy november huszonhatodikán Galli-

poliban átnyújtják a meghatalmazó okleveleiket, amellyel a szövetségesek elismerik az angorai kormány fennhatóságát Konstantinápoly felett.

A jól sikerült mulatás fináléja. Zavicsity N. vendéglős tegnap este egy katonával a Korona-kávéházban mulatott. A vendéglős erősen becsipett s mivel illuminált állapotban nem akart hazamenni, a szállóban bérelt szobát a katonával együtt és lefeküdt. Amikor egy-két óra múlva felébredt, észrevette, hogy a másik ágy üres, barátjának pedig hiült helye van. Rosszat sejtve, megnézte ruháját s ekkor megdöbbenve tapasztalta, hogy érzékenyen meglopták. Az ismeretlen „mulató-barát” elvitte aranyláncát és nyolcszáz dinár készpénzt. Feljelentésére rögtön megindult a nyomozás. Ma reggelre aztán sikerrel járt a vizsgálat, elfogták a tolvajt is és megkerült a már elveszettnek vélt lánc és pénz.

Az olasz királyné névnapja. Budapestről jelentik: Castagnetto és felesége, az olasz királyné névnapja alkalmából estélyt adott, amelyen megjelent a kormányzó és neje, Bethlen és felesége, Klebelsberg, Kállay, Valkó, Daruváry, Héderváry, Kánya, Nádassy, Kohler angol követ és felesége, valamint D'Robien francia követségi tanácsos és felesége.

Megszűnt a magyar repülőtilalom. Budapestről jelentik: A napokban odtotta fel Magyarországot az entente a repülőtilalom alól. A közel jövőben máris két magyar légijárat társaság alakul, amelyek rövidesen megkezdik az utas-, posta- és csomagszállítását. Az egyik konzorcium utvonala Berlin—Prága—Budapest—Beograd lesz, a másik utiránya pedig Prága—Wien—Budapest—Róma.

A magyar legitimisták megölték Ottó születésnapját. Budapestről jelentik: Tegnap a Bazilikában a legitimisták ünnepi istentisztelettel ünnepelték meg Ottó születésnapját.

Rehabilitáltak a bécsi román-oztrák kereskedelmi kamara elnökét. Bécsi szerkesztőségünk jelenti: A „Die Börse” című bécsi hetilap augusztus végén nagy támadást intézett Hänisch-Sienek Viktor, a bécsi román-oztrák kereskedelmi kamara elnöke ellen. A lap főszerkesztője Hänisch-Sieneket avval vádolta meg, hogy közönséges szélhámos, aki jogtalanul használja nevét és címét, de aki ezenkívül már több ízben sikkasztott is. Hänisch-Sienek ez ügyben becsületbíróságot kért maga ellen. A becsületbíróság Schumpeter volt pénzügyminiszter elnöklete alatt össze is ült és felszólította Békessi Imrét, a „Die Börse” főszerkesztőjét, hogy terjessze elő bizonyítékait. Békessi vádjait nem tudta bizonyítani, mire a becsületbíróság Hänisch-Sieneket egyhanguan rehabilitálta és Békessit arra ítélte, hogy kérjen bocsánatot a román-oztrák kereskedelmi kamara elnökétől.

* Atutalásokat és csekk kiírásokat — a fennálló miniszteri rendeletek értelmében — Wien, Prága, Budapest, Berlin, Temesvár, valamint a többi külföldi piacra újból eszközöl: Nagybecskerek Takarékpénztár, Veliki Beeskerek, Korona-szálló épület. Telefon: Pénztár 16. — Vezérvezető 52.

* Külföldi vizumokat mérsékelt áron, 50% engedmény mellett szerez meg a Banatska Trgovačka Agencija, Veliki Beeskerek, Aleksandrova-utca 27.

* Dróternyő-vázákat a legmodernebb művészies kivitelben, szilárd alakban, horgonyzott drótból jutányos áron készít Kindl F. és Tsa elektro és technikai cég Veliki Beeskerek, Nemanjina (Jenő herceg) utca 5. szám.

* Koresolyákat, orvosi műszereket és minden egyebet nikkelez és galvanizál Krausz, Veliki Beeskerek. Telefon 329.

A magyar politikából

A „Torontál” tudósítójának távirata.

Budapest, nov. 21.

A nemzetgyűlést délelőtt 11 órakor nyitották meg. Az elnöki előterjesztések után Györffy előadó betérjeszti a pénzügyi bizottság és a közigazgatási bizottság — amely a tudományos akadémia támogatásáról szól — együttes jelentését és amelyre kimondják a sürgősséget. Az akadémia anyagi zavarokkal küzd, amelyen a kormány sürgősen segíteni akar.

Ezután megválasztották a kívándorlási bizottság nyolc és a bíráló bizottság egy tagját.

Harding elnök európai tanulmányutra készül.

Amerika be akar kapcsolódni Európa ügyeibe. — Az új választások első eredménye.

A Torontál wieni szerkesztőségétől.

Wien, nov. 21.

Az új amerikai választások eredménye már meghozta az első pozitív változást Amerika politikájában. Harding elnök hívei a választásokon érzékeny vereséget szenvedtek, ami az Egyesült-Államok elnökét arra bírta, hogy revízió alá vegye eddigi magatartását Európa politikai kérdéseiben. Harding szaktani fog eddigi politikájával és be akar kapcsolódni Európa ügyeibe.

Diplomáciai körökben arról beszélnek, hogy Amerika rövid időn belül a Népszövetséghez is közeledni fog és az első alkalmas pillanatban csatlakozni fog hozzá.

Ennek természetesen óriási jelentősége lenne nemcsak a Népszövetségre, hanem Európa sorsára nézve is, mivel Amerika részvétele megváltoztatná a Népszövetség eddigi politikáját és tekintélyét és érvényt szerezne a Népszövetség döntéseinek.

Amerika szándékairól mindig jól informált diplomáciai körökben arról is beszélnek, hogy Harding elnöknek az szándéka, hogy a legkövetkező időn belül Európába utazik és itten személyesen tanulmányozza az egyes európai államok viszonyait.

Ezen értesülések tudni vélik azt, hogy Harding még a tél folyamán Európába jön. Tradíció szerint az Egyesült-Államok elnökének hivataloskodása idején nem szabad az Unió földjét elhagyni. Ez volt az oka annak, hogy Roosevelt csak mandátumának lejártá után jött annak idején Európába. Wilson elnök azonban szakított ezzel a tradícióval és a háboru befejezése után Párisba utazott, hogy személyesen részt vegyen a béketárgyalások előkészületeinek munkájában. Wilson tehát precedenst teremtett és így mi sem állja útját annak, hogy Harding Európába jöjjön. Felesleges bővebben méltatni, hogy milyen nagy jelentőséggel bírna Európa sorsára nézve az, ha az amerikai választásokon győzedelmes demokraták Harding elnököt aktív európai politikára kényszerítenék.

Szemere Pál.

Tisza István levelei.

— Budapesti tudósítónk jelentése. —

Budapest, nov. 21.

Rubint Dezső altábornagy, a Hadtörténelmi Levéltár főigazgatója, a Kelet Népe című folyóirat ma megjelent számában rendkívül érdekes okmányokat közöl Tisza István gróf eddigi kiadatlan leveleiből és fölterjesztéseiből. A tragikus végű magyar államférfiu forró hazaszeretete nyilatkozik meg ezekben az írásokban, amelyek örök dokumentumai annak, hogy Tisza István gróf ugyanakkor, mikor minden áldozatra kész volt a monarchia győzelme és tekintélye érdekében, féltő gonddal óvta a magyarság testi-lelki érdekeit, nyíltan kifejezte aggodalmait és kívánságait a legmagasabb helyeken is.

Már 1915 március 28-án kelt levelében ezeket írja Frigyes királyi herceg tábornagy hadseregfőparancsnoknak:

— Van szerencsém felhívni ca. és kir. Fenséged figyelmét arra a körülményre, hogy milyen fontos a meglévő emberanyagot és gazdasági javakat egy kimélni, hogy minél hosszabb ideig gazdálkodhassunk velük. A most említett emberkategóriák utolsó tartalékaink. Ha a 18 évesek és a 42–50 évfolyamokat harcra vetettük, nincs többé fölöslegünk, amelyhez nyulhatnánk és a mostani gyilkos háboru folytatásánál már arra sem számíthatunk, hogy állományunkat még az eddigi létszám felének meg-

felelően is fönnttarthassuk. Az az emíniens katonai érdek, hogy a meglévő kategóriákat minél később vessük hareba, katonai szempontból is igen fontos gazdasági szempontokkal esik egybe. Az egészen fiatal és a már öregedő emberek bevonása megfosztja a mezőgazdaságot a még meglévő munkásságtól, amely a nagyobb testi erőt követelő nyári munkákat félig-meddig el tudja végezni.

Mindezen szempontokból életkérdés volna, hogy a Hinterlandban még meglévő őrcsapatokat, stb. a lehető legesekélyebb minimumra szállítsák le, másfelől, hogy egész hadvezetőségünkben az emberanyagnak lehető kimélese következzék be. Az a reményem, hogy a vonatkozó viszonyok kérelhetetlen áttekintése révén a Hinterlandban lévő katonák ezrei volnának a frontra küldhetők, az elkerülhetetlen emberáldozatok is mérsékelhetőek lennének, ha csapataink hősi lendületét vissza lehetne tartani a nem feltétlenül szükséges frontális támadásoktól.

Igen érdekes és jellemző az 1915 október 22-én feladott, Bolfras báróhoz intézett chifre-távirat, a melynek ez a szövege:

— E pillanatban kapom a megfélépő hírt, hogy a szatmári hadifogolyparancsnokság a kassai katonai parancsnokság állítólagos parancsára a Szatmármegyében mezőgazdasági munkálatokra kiadott foglyokat előzetes értesítés nélkül karhatalmilag bevonultatta. Azonnali reparációt kérek és a bűnösök megbüntetését, mert sem az eljárás gazdasági következményeiért, sem az így felidézett jogos felháborodásért a felelőséget nem vállalhatom. Magyarország öröme adja oda a hadseregnek egész fegyverbiró lakosságát és e tekintetben jóval többet megtesz, mint Ausztria. Csekély kárpótlásért ezért megengedtetett, hogy a hadifoglyok szétosztása tekintetében kedvezményekhez jusson. A kormány nem engedheti meg, hogy ehelyett a munkáshijánnyal keservesen küzdő mezőgazdaság ilyen brutálisan végrehajtott megkárosítása következzék be. Kérem Excellenciád legnyomatékosabb fellépését e felháborító ügy legsürgősebb tisztázása érdekében.

Hasonló táviratot küldött Tisza ebben az ügyben a közös hadügyminiszterhez és a hadsereg főparancsnoksághoz. Tisza Istvánra és a volt közös hadsereg szellemére egyaránt jellemző az 1916 január 28-ikán kelt miniszterelnöki átirat a katonai iroda főnökéhez. Az átiratból idézzük ezt a részletet:

— Nagyon jól tudjuk, hogy a katonai körökben mindig megvolt a gyanakvás a magyar nemzeti élet iránt. A kiegyezést követő első évtizedekben ez a gyanakvás eloszlott, de új erőre kapott a magyar állapotok bomlása miatt ez évszázad első tizesztendéjében és befo-

lyásos helyről rendszeresen tápláltak. Ezek az áramlatok a tisztikar bizonyos köreibben még mindig megvannak. A háboru első benyomásai ugyan háttérbe szorították, de meg nem szüntették őket s most sok, magábanvéve jelentéktelen dologban megint megnyilatkoznak s minden irányban igazán mérgező hatásuk van.

— Excellenciáddal teljesen egyetértek abban, hogy haderőnk organizmusa legnagyobb részét egészséges. De ez a vigasztalás nem tud megszabadítani aggodalmaittól. Elég egy igen kis adag mérge is ahhoz, hogy a fertőzés egy nagy organizmusban tovább terjedjen. A lelki életben még inkább, mint a testben, mert a káros behatások nyomban az ellenkező hibák reakcióját keltik föl. Az ilyen zavaró momentumok minden ismétlődése a köznek legnemesebb erkölcsi javát károsítja és legtartósabb, legáldásosabb következményeit rabolja el ennek az élethalálharcnak.

1916 júliusában, amikor Tisza István pontos információkat követelt a katonai helyzetéről és ez az információ elmaradt, Tisza nyíltan megmondotta Ófelségének, a királynak, hogy az információkhoz ragaszkodik, arról lemondani lelkiismerete tiltja, majd a következőket fejté ki:

— A legsúlyosabb elhatározások előtt állunk. Tulakésön eselekedni épp úgy végzetessé válhat, mint tulkorán, tulokot épp úgy, mint tulkeveset. Aki kötelességét teljesíteni akarja, aki el akarja kerülni saját esetleges ballépésének következményeit, az nem mondhat le a helyzet pozitív ismeretéről, amely nélkülözhetetlen ahhoz, hogy egy esetleges szükségessé váló politikai eselekvés időpontját és tartalmát helyesen válassza meg.

Kétségtelen, hogy Rubint Dezső értékes közleményei erőteljes vonásokban egészítik ki Tisza István gróf férfias, kemény és fanatikus magyar egyéniségének arcaképét a történelem számára.

A kladóhivatal telefonja — 21.

A szerkesztőség telefonja 281.

LORENZ A. tanár wieni klinikájának volt operatőrije

Kajon Cézár dr.

a testidomító sobészet szakorvosa
Telefon Beograd, Studenička 25—29. ulica 67.

Rendel 2-től 4-ig.

Gyógyít csont- és izületbetegségeket, benulásokat, különösen gyermekbenulásokat, hátelgörbüléseket (pupokat), veleszületett és szerzett fogyatkozsokat, mint csipőbenulásokat, nyakzák-lást (-hájasadást), donga- és ludlába-kat, dermedt izületeket és csukló-elgörbüléseket, csonttöréseket és következményeit, anolkórságot és angolköros elváltozásokat. 2009

Krumenacker István

nyug. vasuti főfelügyelő vállal fuvarlevél felülvizsgálást és vasuti szállítástól eredő mindennemű visszkereseteket (hiányok, sérülések és határidő túllépések). Fogad d. e. 10-12 óráig.
Vel. Becskerek, Etvesova u. 5.

Vitrea-táblaüveg

(szabadméreték és szalagok)

nagy mennyiségben viszontelárusítóknak igen olcsó áron eladó

Ivanitza Ferdinánd Károly

üveg-, porcellán-, tükör- és lámpa-kereskedésében 837

Veliki Becskerek, Aleksandrova (Fő) utca.

Prima télikapozta

minden mennyiségben előjegyezhető kilogrammonként 1 dinárért Klein Manó cégnél, a villanyteleppel szemben és M. Jovanov cégnél Vel. Becskerek. 2016

VRSAC és vidékén HIRDETÉSEKET a „TORONTAL” részére felvesz 938

GRÓB JENŐ
hírlap hirdetési iroda, VRSAC.

Velizar S. Paunović

rőfős- és divatárkereskedésének Aleksandrova (Fő) utca

nagyobb mennyiségű és legjobb minőségű rőfősárak érkeztek, melyeket míg a készlet tart, a legjutányosabb árban árusít ki.

Interurbán-telefon 13.

Nagy választék

különösen francia és angol szövetekben férfiruhára és felöltőre, női utcai és utazókosztümöknek, továbbá Molinoban, grena-dinban minden színben, markizet, panama, fullár, batiszt, zefir, szatén, lenvászon, ruhabelés, kendők, barchet, nyerselyem, krepdeszin, taft, gabardin, kamgarn, elegáns asztal-terítők, szőnyegek stb.-ben.

Tekintse meg dusan felszerelt raktáramat és győződjék meg személyesen, hogy üzletemben találja a legjobb árut, a legnagyobb választékban és legolcsóbb áron!

Mintákat kívánatra vidékre küldök!

Rendeléseket vidékre utánvét mellett pontosan s gyorsan eszközölk

Legszolidabb bevásárlási forrás! Ritka alkalom!

Eladás nagyban és kicsinyben!

Vámolás

gyorsan, szakszerűen és kereskedői gondossággal vegez

Lepedát Dusán a Bánát vámspediteurje Vel. Kikindán és Zombóiján.

Elegendő, ha a vámoláshoz szükséges okmányokat beküldi. Transitálást, reexpediciót elintéz. Vámügyekben felvilágosítással szolgál. 1960

Levélcím: Lapedát Dusán, Vel. Kikinda. Sürgönyeim: Lapedát Velika Kikinda

Alapított 1885. **Redőnyök** Telefonszám 234.
fából és vasból.
Lakatosárugyár SILVESTER BERNOLD, Novi Sad.

Nyomatott Pleitz Fer. Pálnál Veliki Becskerek.

Kiadja Pleitz Fer. Pál

Ára: 75 para

Egyenlő fert...

A törvé...
ülésén a...
szakasza...
Az el...
mokrata...
a szakas...
férfitisz...
között. S...
ket kell...
munka fe...
abban az...
ség egya...
Lazity...
pártprot...
állásokb...
igazságt...
rinte — n...
Ality, J...
kovity...
ter felsz...
esátják...
bizottsá...
nagy szo...

A vámi...
még r...

Beogr...
A riv...
kérdése...
intézet...
nizster...
tertaná...
nak pont...
tőséghez...
fogadás...
nem hata...
mok ügy...
napokba...
véglege...
illetőleg...
Pucelj...
hogy az...
hanem...
kivánja...
hozatali...

Alírtá...
kereske...

A., Toront...
A esch...
zódést...
ügymín...
nagy ál...
kereske...
zik. A r...
közö egy...
rülnek...
A esch...
utaztak...
röl refer...
tásokat...